

POSTANOWIENIE

Dnia 29 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

na posiedzeniu w dniu 29 marca 2023 r., w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, w związku z wnioskiem prokuratora Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej z dnia 8 lutego 2023 r., sygn. akt 1001 – 14.Ds.37.2022, o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej **K.G.** – sędziego Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w [...]

postanowił:

na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych – dalej powoływana jako u.s.p., stwierdzić swoją niewłaściwość i sprawę przekazać Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu w Warszawie jako właściwemu do rozpoznania wniosku prokuratora Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej z dnia 8 lutego 2023 r., sygn. akt 1001 – 14.Ds.37.2022, o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej K. G. – sędziego Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w [...]

UZASADNIENIE

W ustawodawstwie polskim instytucja immunitetu sędziowskiego ma długoletnią tradycję. Art. 79 ustawy z dnia 17 marca 1921r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. RP Nr 44, poz. 267) stanowił, że sędziowie nie mogą być pociągani do odpowiedzialności karnej, ani pozbawieni wolności bez uprzedniej zgody wskazanego przez ustawę sądu, o ile nie są schwytani na gorącym uczynku, lecz i w tym wypadku może sąd zażądać niezwłocznego uwolnienia aresztowanego. Z kolei art.

67 Konstytucji kwietniowej z 1935r. głosił: „Sędzia nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego ani zatrzymany bez nakazu sądu, chyba że został schwytany na gorącym uczynku.” W Konstytucji PRL z 22 lipca 1952 r. nie znajdujemy unormowania dotyczącego immunitetu sędziowskiego, chociaż w okresie obowiązywania tej Konstytucji, był on uznawany za jedną z podstawowych gwarancji niezawisłości sędziowskiej. Obowiązywały wówczas w zakresie immunitetu sędziowskiego rozwiązania zawarte w Rozporządzeniu – Prawo o ustroju sądów powszechnych z 1928r., a następnie w ustawie z dnia 20 czerwca 1985r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

W Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997r., nadano instytucji immunitetu sędziowskiego rangę normy konstytucyjnej, tak jak to było w okresie międzywojennym. Określony w art. 181 Konstytucji RP immunitet sędziowski ma charakter względny, bo może zostać uchylony, co pozwala na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Powołany przepis Konstytucji RP określa w tym zakresie następujące wymogi:

1) uchylenie immunitetu sędziowskiego musi mieć zawsze charakter uprzedni, co oznacza, iż do daty uprawomocnienia się decyzji o jego uchyleniu możliwe jest tylko prowadzenie postępowania karnego „w sprawie”, a nie „przeciw osobie”,

2) **uchylenie immunitetu sędziowskiego może być dokonane tylko przez sąd (tzn. tylko przez jeden z sądów wskazanych w art. 175 Konstytucji),** z zastosowaniem procedury zapewniającej sędziemu niezbędne gwarancje rzetelnego postępowania,

3) **uchylenie immunitetu sędziowskiego może być dokonane tylko przez sąd „określony w ustawie”**, co oznacza, iż musi istnieć generalna regulacja ustawowa wskazująca właściwość sądu do podejmowania rozstrzygnięć w przedmiocie jego uchylenia.

W polskiej tradycji ustawodawczej przyjęto, że tym sądem jest zawsze sąd działający jako sąd dyscyplinarny.

Taka regulacja ustawowa zawarta jest:

- co do sędziów sądów powszechnych w art. 80 i art. 110 § 2a zdanie drugie u.s.p.,
- co do sędziów sądów wojskowych w art. 30 i art. 39a § 2a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych,
- co do sędziów Sądu Najwyższego w art. 27a § 1 pkt 2 i art. 55 oraz art. 77 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym.

Jeśli chodzi o sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych oraz sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, to powszechnie zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie przyjmowano, że sądem właściwym do rozpoznania wniosków oskarżycieli o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziów tych sądów jest Naczelny Sąd Administracyjny, działający jako sąd dyscyplinarny w pierwszej instancji w składzie trzech sędziów, a w drugiej instancji w składzie siedmiu sędziów (por. W. Koziół, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów. Komentarz, Warszawa 2005, s. 207, J. Chromicki, Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach dyscyplinarnych sędziów sądów administracyjnych, Zeszyty Naczelnego Sądu Administracyjnego, 2010, nr 5 – 6, s. 59 – 76, P. Balic, Właściwość sądu w przedmiocie wydania uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego. Glosa aprobująca do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2021 r., sygn. akt I DI 16/21, Wojskowy Przegląd Prawniczy, 2021, nr 3, s. 91 – 97, postanowienie Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego z dnia 22 maja 2003 r., sygn. akt SNO 35/03, uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 listopada 2018 r., sygn. akt D 2/23, czy uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 lutego 2021 r., sygn. akt D 6/19). To stanowisko, podzielane przez Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie, jako podstawę przyjmuje założenie, iż tryb postępowania w zakresie zezwolenia na pociągnięcie sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego do odpowiedzialności karnej regulują przepisy art. 80 u.s.p. w zw. z art. 10 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w zw. art. 49 § 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych – dalej p.u.s.p. zaś w zakresie zezwolenia na pociągnięcie sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego do odpowiedzialności karnej przepisy art. 80 u.s.p. w zw.

z art. 29 i art. 9 p.u.s.p. Zdaniem Sądu Najwyższego orzekającego w niniejszej sprawie, zawarte w art. 49 § 1 p.u.s.p. odesłanie, co do sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, do odpowiedniego stosowania przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, oraz zawarte w art. 29 p.u.s.p. odesłanie, co do sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych, do odpowiedniego stosowania przepisów u.s.p., należy stosować, jeśli chodzi o ustalenie sądu właściwego do rozpoznania wniosków oskarżycieli o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych oraz sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z uwzględnieniem treści art. 9 p.u.s.p., który określa, iż to Naczelny Sąd Administracyjny, jest właściwym sądem dyscyplinarnym dla tych sędziów. Skoro zaś, co wyżej podano, w polskim ustawodawstwie od dziesięcioleci przyjmuje się, iż to właściwy sąd dyscyplinarny rozpoznaje wnioski o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, to nie ma wystarczająco silnych racji, aby wywodzić, iż właśnie w odniesieniu do sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych i sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, ma być inaczej i takie wnioski powinien rozpoznawać Sąd Najwyższy. Ubocznie przy tym należy wskazać, że w postępowaniu dyscyplinarnym toczącym się przed Nacelnym Sądem Administracyjnym znajduje też zastosowanie unormowanie z art. 119 u.s.p., które głosi, iż jeżeli przewinienie dyscyplinarne zawiera znamiona przestępstwa, sąd dyscyplinarny z urzędu rozpoznaje sprawę w zakresie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej i wydaje uchwałę o której mowa w art. 80 § 1 u.s.p. Gdyby zatem uznać, że to Sąd Najwyższy jest sądem właściwym do rozpoznania wniosków oskarżycieli o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych oraz sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, to z uwagi na treść art. 119 u.s.p., w istocie doszłoby do niepożądanego dwójstwa w zakresie właściwości co do rozstrzygania w tej kwestii, gdyż w zależności od konfiguracji procesowej byłby to albo Sąd Najwyższy albo Naczelny Sąd Administracyjny.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak na wstępie.

